

Sammendrag:

Nasjonal fritidsboligundersøkelse 2008

TOURIMPACT rapport nr 4

TØI rapport 1155/2011

Forfatter(e): Eivind Farstad og Petter Dybedal

Oslo 2011 66 sider

Denne rapporten er basert på datamateriale fra en internetbasert undersøkelse som omfatter 3 000 husholdninger som eier og disponerer fritidsbolig i Norge. Hovedfokus i undersøkelsen er kostnader knyttet til bruk, eie og oppgradering/utvidelser. Husholdningene i utvalget benyttet i gjennomsnitt fritidsboligen til ca 40 overnattinger per år, noe som utgjør 114 gjestedøgn. For disse er bruksbetinget forbruk siste overnattingstur beregnet til 3 100 kroner per reisefølge per besøk, som tilsvarer 950 kroner per person og 178 kroner per gjestedøgn. Det er betydelige forskjeller i forbruket og hvordan det fordeler seg på ulike varer og tjenester etter hvor fritidsboligen ligger og hva slags type fritidsbolig det er. Forbruket varierer også etter lengde på oppholdet, hvordan reisefølget er sammensatt og egenskaper ved eierne/brukerne.

Gjennomsnittlig ble det foretatt ca 19 reiser i undersøkelsesåret, inkludert dagsbesøk. Dagsturer og kortere overnattingsturer synker jevnt med økende avstand, mens antallet ferieturer (minst fire netter) ikke ser ut til å være avstandsavhengig. Lengre opphold per tur på fritidsboliger med lang reiseavstand bidrar til at samlet antall bruksdøgn ikke ser ut til å variere med reiseavstand.

I de generaliserte forbruksberegningene i rapporten er det tatt høyde for at hyppige brukere kan være overrepresentert i undersøkelsen, og det er lagt til grunn et revidert tall på 86 gjestedøgn per fritidsbolig. Bruksbetinget forbruk er ut fra dette beregnet til 15 280 kr per fritidsbolig. Videre er utgifter knyttet til eierskap beregnet til 18 800 kroner årlig per fritidsbolig, og utgifter til oppussing, oppgradering eller påbygg er beregnet til ca 25 000 kr per fritidsbolig per år. For Norge samlet er det beregnet et årlig forbruk på 21,3 milliarder kroner og nær 30 millioner overnattinger knyttet til private fritidsboliger i 2008. I beregningen av disse totaltallene er det lagt til grunn at 10 prosent av alle registrerte fritidsboliger antas å ikke være i bruk.

Denne undersøkelsen er en del av forskningsprosjektet TOURIMPACT, som er finansiert av Norges Forskningsråd gjennom Reiselivspolitik-programmet. Dette er fjerde delrapport fra prosjektet. Et viktig formål har vært å fremskaffe nye forbrukstall for utarbeidelse av fylkesvise satellittregnskap for turisme.

Denne rapporten gir nøkkelopplysninger om nordmenns bruk av egne fritidsboliger i Norge, og utgifter knyttet til bruk, eierskap og til oppussing og oppgradering av fritidsboligen. Studien belyser blant annet sammenhenger mellom forbruk, kostnader og bruksomfang i forhold til egenskaper ved fritidsboligene og ved deres eiere/brukere. Rapporten viser også beregninger av de samlede kostnader per år i Norge knyttet til fritidsboliger i Norge.

Undersøkelsen omfatter eiere av fritidsboliger, bosatt i Norge, som disponerer fritidsboligen selv. Undersøkelsen omfatter bruk av fritidsboliger i alle 19 fylker i Norge i perioden oktober 2007 til oktober 2008.

Undersøkelsen ble utført som en internettbasert utvalgsundersøkelse levert av analysebyrået Norstat. Undersøkelsen omfattet et landsrepresentativt utvalg på 3 000 respondenter over 25, år stratifisert etter bostedsfylke, kjønn og alder. Undersøkelsen foregikk i oktober 2008 (uke 40-45). Oppgaver om det siste besøket, årlig bruksomfang og om forbruket ellers ble gitt for de husholdningene respondenten var en del av. Undersøkelsen omfatter således forbruksutgifter for ca 10 000 personer.

Omfanget av bruk

Data fra undersøkelsens 3 000 respondenter viser at gjennomsnittlig antall besøk til fritidsboligen i løpet av undersøkelsesåret var ca 19 (tabell A), hvorav dagsbesøk utgjør om lag en tredel, helgeturer med overnatting om lag halvparten, mens om lag hver sjettede tur er en tur med minst fire overnattinger. Vel halvparten av turene ble foretatt i sommersesongen, og en knapp tredel i vintersesongen.

Tabell A: Antall turer til fritidsboligen etter sesong og type tur. Antall turer siste år.

Type tur/besøk	Sommer mai -aug.	Høst, okt.-sep.	Vinter, nov.-apr.	Hele året
Antall dagsturer	3,2	1,4	1,7	6,3
Antall helgeturer	4,7	2,0	3,3	9,9
Antall ferieturer	1,9	0,4	0,9	3,2
Totalt antall turer	9,7	3,8	5,9	19,4

Utvalgstillene viser ellers at det er liten variasjon i antall besøk med overnatting etter stedstype. Fritidsboliger ved sjøen og i lavlandsterreng i innlandet har ellers noen flere dagsbesøk i gjennomsnitt (om lag sju til åtte besøk) enn fritidsboliger på fjellet (om lag fire besøk).

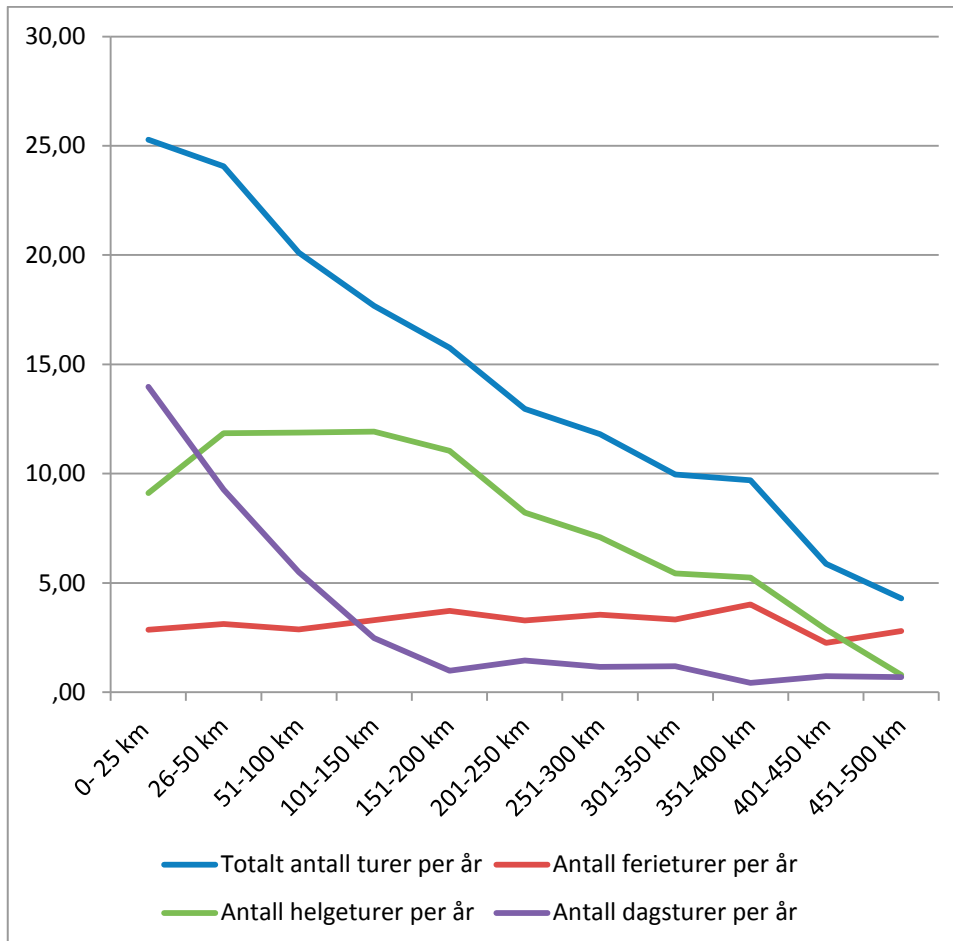
Oversikten i tabell B viser at fritidsboligene i undersøkelsen i gjennomsnitt er bruk 40,8 netter i året, når vi også regner ferieboliger hvor det er oppgitt null overnattinger i undersøkelsesåret. Det er for øvrig 17 prosent av respondentene som oppgir at fritidsboligen kun har vært benyttet til dagsbesøk siste år, mens 2,2 prosent oppgir at boligen ikke har vært benyttet i det hele tatt siste år.

Tabell B: Antall netter fritidsboligen blir brukt, etter brukergruppe, per år. Antall respondenter = N.

Brukergruppe	Antall netter i bruk	N	Ubesvarte
Antall netter brukt av egen husstand	30,5	2 905	95
Antall netter utlånt til slekt eller venner	9,5	2 942	58
Antall netter utleid	1,4	2 920	80
Totalt	40,8	2 868	132

I gjennomsnitt er tre av fire netter benyttet av eierens egen husstand. Knappt ti netter per år er fritidsboligen bortlånt til slekt og venner, mens utleie utgjør 1,4 netter per år i gjennomsnitt.

Antall bruksdøgn ser ikke ut til å variere med reiseavstand og reisetid. Derimot varierer antall turer til fritidsboligen. Dagsturer og kortere overnattingsturer synker jevnt med økende avstand, mens antallet ferieturer (minst fire netter) ikke ser ut til å være avstandsavhengig (figur 1).

Figur 1: Antall turer til fritidsboligen siste år egen husholdning, etter reiseavstand og type tur.

Antall overnattinger (dvs. antall personer multiplisert med antall netter) foretatt av egen husholdning er oppgitt til å være 85,6 i gjennomsnitt. Antar vi samme antall personer i gjennomsnitt per overnatting ved utlån og utleie, får vi et samlet antall overnattinger (gjestedøgn) på ca 114 per fritidsbolig.

Vi har i beregningene av totalt antall overnattinger og totalt forbruk tatt høyde for at hyppige brukere av fritidsboliger kan være overrepresenterte i utvalget. Data om bruk fra ytterligere ca 500 respondenter som ikke kom med i det endelige utvalget på 3 000 respondenter fordi forbruksspørsmålene i skjemaet ikke var utfylt, viser et gjennomsnittlig brukstall på 18 døgn, det vil si under halvparten av snittet i det ordinære utvalget. Under en viss hensyntaken til dette, samt ved at vi utelukker fritidsboliger som er brukt mer enn halve året fra beregningene, har vi

stipulert antall bruksdøgn for norske fritidsboliger til om lag 30. Dette gir om lag 86 gjestedøgn per år per fritidsbolig (tabell C).

Tabell C: Årlig antall bruksdøgn per fritidsbolig etter fritidsboligfylke, henholdsvis tall for basisutvalget på 3 000 respondenter og justerte tall.

Fritidsboligfylke	Antall bruksdøgn etter data fra basisutvalget	Antall bruksdøgn justert	Antall gjestedøgn justert
Østfold	46,3	37,4	106,6
Akershus	37,8	31,8	81,8
Oslo	49,0	32,7	88,9
Hedmark	39,4	28,7	90,4
Oppland	36,2	25,3	76,1
Buskerud	40,3	32,3	85,3
Vestfold	47,6	38,2	102,4
Telemark	43,2	31,2	91,5
Aust-Agder	48,2	34,5	117,0
Vest-Agder	52,7	40,3	116,1
Rogaland	45,3	28,7	88,8
Hordaland	38,6	28,0	80,7
Sogn og Fjordane	31,3	25,3	77,5
Møre og Romsdal	34,6	24,8	67,1
Sør-Trøndelag	40,6	27,2	87,6
Nord-Trøndelag	35,3	26,3	66,3
Nordland	39,6	25,9	65,5
Troms	36,2	25,7	62,7
Finnmark	42,0	26,9	84,9
Totalt	40,8	29,7	85,8

Det er en del variasjoner fra fylke til fylke i beregnet antall overnattinger per år per fritidsbolig (tabell C). For eksempel finner vi at fritidsboligene i fylker med overveiende kystnær hyttepopulasjon (Agderfylkene, Østfold og Vestfold) har over 100 gjestedøgn i året, mens fritidsboliger i mer typiske innlands- og fjellområder (Hedmark, Oppland og Buskerud) har godt under 100 gjestedøgn.

Bruksbetinget forbruk

Beregningene av bruksbetinget forbruk er gjort på grunnlag av data om forbruket på sist foretatte tur. Gjennomsnittlig varighet på siste overnatningsbesøk til fritidsboligen var 4,9 døgn. Gjennomsnittlig størrelse på reisefølget som de oppgitte forbruksutgifter gjaldt, var 3,3 personer. Dette utgjorde i gjennomsnitt 17 gjestedøgn per reisefølge per besøk. Totalt var forbruket på om lag 3 100 kroner per besøk for hele reisefølget, som tilsvarer 950 kroner per person og 178 kroner per gjestedøgn.

Forbruket ved besøk varierer blant annet med fritidsboligens beliggenhet. Det fremgår av tabell D, høyre kolonne, at 75 prosent av fritidsboligene i Norge enten ligger ved kysten eller på fjellet (basert på vårt utvalg). Den siste fjerdedelen ligger stort sett i skogsterreng i lavlandet. Forbruksutgiftene per gjestedøgn er

høyest på fjellet, men lengre oppholdstid på fritidsboliger ved sjøen gir høyere utgift per person per tur.

Tabell D: Forbruksutgifter for norske fritidsboligbesøkende etter hvor fritidsboligen ligger (stedstype). Kr per gjestedøgn og kr per person. N = antall respondenter.

Type sted	Forbruk per gjestedøgn	Forbruk per person	N	Andel av utvalget (prosent)
På fjellet	199	825	1007	37
I lavland/skogsterreng	188	785	558	21
Ved kysten	165	1 122	1 025	38
På annet sted	156	1 295	96	4
Totalt	178	949	2 686	100

Tabell E: Forbruksutgifter for norske fritidsboligbesøkende etter fritidsboligens fylke. Kr per gjestedøgn, kr per person og kr per fritidsbolig per år. Prosent. N = antall respondenter.

Fylke	Kr per gjestedøgn	Kr per person	Totale utgifter per fritidsbolig	N
Østfold	127	909	13 580	175
Akershus	228	1 278	18 677	70
Oslo	189	1 185	16 835	18
Vestfold	139	1 041	17 960	108
Buskerud	182	772	15 055	256
Oppland	198	839	15 513	334
Hedmark	199	745	14 231	199
Telemark	201	1 029	18 432	204
Vest Agder	187	1 042	30 310	122
Aust Agder	259	988	21 736	155
Rogaland	202	884	17 988	154
Hordaland	144	876	11 650	267
Sogn og Fjordane	137	970	10 640	97
Møre og Romsdal	183	998	12 283	172
Sør-Trøndelag	152	945	13 308	189
Nord-Trøndelag	168	649	11 129	91
Nordland	202	1 411	13 227	215
Troms	187	789	11 744	105
Finnmark	198	1 378	16 760	58
Uoppgitt	333	998	15 280	11
Totalt	178	949	13 580	3 000

Tabell E viser at forbruket per gjestedøgn varierer mellom 127 kr (Østfold) og 259 kr (Aust Agder). Tallene for de enkelte fylkene reflekter dels at besøk på hytter på fjellet medfører høyere gjestedøgnforbruk enn på kysthytter (jf tabell D), og dels at det kan være ulikheter i reisekostnader, men generelt ser forskjellene i forbruk per gjestedøgn fra fylke til fylke ut til å variere relativt usystematisk.

Gjennomsnittlig bruksbetinget forbruk per fritidsbolig er beregnet til drøyt 15 000 kr. Det er her tatt høyde for at hyppige brukere av fritidsboliger kan være overrepresenterte i utvalget (jfr tabell C).

Forskjeller i antall gjestedøgn og forbruk per gjestedøgn fra fylke til fylke, gir til sammen relativt store variasjoner i bruksbetinget forbruk. Vi finner for eksempel at forbruket er over 30 000 kr per fritidsbolig i Aust-Agder, mens gjennomsnittstall for de øvrige fylker ligger mellom 10 600 og 21 700 kr.

Resultatene i undersøkelsen viser at det også er geografiske forskjeller i hvordan forbruket fordeler seg på ulike varer og tjenester.

Forbruket per gjestedøgn og totalt varierer med en rekke andre aspekter ved besøket til fritidsboligen og de reisende/besøkende, for eksempel formål ved besøket, lengde på oppholdet, hva slags type sted eller type fritidsbolig som besøkes, reiselengde i avstand og tid og hvordan reisefølget er sammensatt (familietype, alder, kjønn etc.). Noen av disse variasjonene kan intuitivt forklares med reiseavstand, type tilbud på stedet etc., men variasjonene er til dels usystematiske.

Forbruk knyttet til dagsbesøk er beregnet til 403 kr per reisefølge per tur. Vi har her sett bort fra rapporterte turer som omfatter tunge innslag av utstyrskjøp og atypiske reisekostnader (to prosent av de respondentene som oppga at sist foretatte tur var dagsbesøk).

Kostnader knyttet til eierskap

Tabell F viser hvilke ulike typer av kostnader som inngår i vårt begrep ”eie og hold” og hvordan kostnadene fordeler seg på kostnadskategori. Den største kostnadsposten er innkjøp av materialer og verktøy til generelt vedlikehold av fritidsboligen. Slike kostnader beløper seg til ca 3 300 kr per år. Deretter finner vi utgifter til strøm, som utgjør om lag 3 100 per år (for alle fritidsboliger).

Vedlikeholdsrelaterte tjenester og innkjøp av utstyr og innredning av fritidsboligen er også betydelige kostnader med drøyt 2 000 kr hver. Litt over 1 500 kroner går med til møbler, klær eller sengetøy og liknende, mens vann-, kloakk-, renovasjons-, og andre tilknytningsavgifter beløper seg på nesten 1 300 kroner i gjennomsnitt.

I gjennomsnitt oppgir fritidsboligeierne at de har ca 18 300 kroner i utgifter per år tilknyttet eie og hold av fritidsboligen. Det ble også spurt om hvor mye av disse utgiftene som er betalt til aktører i fritidsboligkommunen. Gjennomsnittlig utgjør dette 63 prosent av kostnadene, eller om lag 11 500 kroner per fritidsbolig.

Tabell F: Kostnader ved eierskap/hold for norske fritidsboligeiere etter kostnadskategori. Kr per fritidsbolig per år. Prosent.

Kostnadskategori	Kostnad per fritidsbolig	Prosentandel av kostnadene
Feste- eller bygslingsavgift	873	5
Vann, kloakk, renovasjon og andre avgifter/utgifter	1 276	7
Brøyting, veiavgift, skiløypeavgift eller lignende	386	2
Lokale bompenger og parkeringsutgifter	171	1
Fellesutgifter til sameie/eierforening/lag	433	2
Strøm	3 099	16
Gass, parafin, brensel eller lignende	541	3
Materialer og verktøy til vedlikehold til fritidsboligen	3 296	18
Tjenester relatert til vedlikehold (håndverkere mm)	2 185	12
Andre vedlikeholdsutgifter	994	5
Utstyr, apparater og innredning til fritidsboligen	2 094	11
Møbler, klær og sengetøy	1 507	8
Telefon, internett, kabel-TV, parabol avgifter og andre abonnement	681	4
Vakthold, hogst, gressklipp, snømåking, tomteutbedring og andre	219	1
Lokale transportutgifter (som snøscooter, taxibåt o.l.).	103	1
Andre varer og tjenester	496	3
Andre utgifter	459	2
Totalt	18 276	100

Kostnader til oppgradering, oppussing og utvidelser

Det var 785 respondenter (26 prosent av utvalget) som rapporterte å ha pusset opp, oppgradert eller bygd på fritidsboligen, eller utført annet arbeid på tomten. Samlet kostnad i gjennomsnitt for de som hadde foretatt oppgradering var 95 700 kr.

Av disse var det flest (20,8 prosent) som hadde foretatt utvidelse/oppgradering av selve fritidsboligen, og gjennomsnittlig kostnad var ca 73 000 kroner. Om lag sju prosent hadde innlagt vann og avløp og/eller gjort våtromsarbeider, til en snittkostnad på 58 000 kroner.

I tabell G er disse kostnadene fordelt på alle de 3 000 respondentene i utvalget. I gjennomsnitt beløp slike kostnader seg til 25 000 kroner per fritidsbolig i løpet av året.

De klart høyeste gjennomsnittskostnadene er knyttet til utvidelse eller oppgradering av fritidsboligen, med drøyt 15 000 kr per fritidsbolig, eller nesten 60 prosent av totale kostnader. Innlegging av vann /kloakk og/eller våtromsarbeider utgjør om lag 4 000 kr per fritidsbolig og 16 prosent av totale kostnader.

Tabell G: Kostnader til oppussing, oppgradering eller påbygg etter type kostnad. Kr per fritidsbolig (alle fritidsboliger i utvalget) per år.

Type utgift	Kostnad per fritidsbolig*	Prosentandel av kostnadene
Utvidelse/oppgradering (utenom generelt vedlikehold)	15 138	59
Uthus, båthus, garasje, brygge etc.	2 532	10
Innlagt vann/kloakk inkl. våtrom	3 997	16
Innlagt strøm	1 215	5
Installert telefon, internett, kabel-TV, parabol o. l.	242	1
Andre typer utgifter til oppgradering	2 296	9
Totalt	25 046	100

* Fordelt på alle 3 000 fritidsboliger i utvalget

Totalt forbruk og kostnader knyttet til fritidsboliger

Beregninger basert på resultatene fra denne undersøkelsen viser et samlet besøksomfang til norske fritidsboliger på nesten 30 millioner gjestedøgn (tabell H). I tillegg kommer 2,1 millioner dagsbesøk (reisefølger) per år.

Beregningene av så vel gjestedøgn og forbruk er gjort ut fra gjennomsnittstallene for hvert fylke, som er vist ovenfor. Vi har i tillegg forutsatt at en viss andel av registrerte fritidsboliger av ulike grunner ikke er i bruk, og heller ikke gjenstand for kostnader vedrørende eierskap, oppgradering etc. Vi har stipulert denne andelen til 10 prosent i hvert fylke.

Til sammen finner vi besøksbetinget forbruk på 6,35 milliarder kroner. Det er denne delen av forbruket som kan regnes som turistrelatert konsum ved norsk fritidsboligturisme i Norge. Ut over det besøksbetingede forbruket er det beregnet kostnader på ca 6,4 milliarder kr til eie og hold av fritidsboligene, og 8,6 milliarder kroner til oppussing/oppgradering/utvidelser etc. Samlet utgjør dette en omsetning på 21,3 milliarder kroner for alle fritidsboliger som fungerte som sådanne i Norge i 2008.

Buskerud skiller seg klart ut mht. omsetning av varer og tjenester tilknyttet fritidsboliger lokalisert i fylket, med en total omsetning på nær 2,9 milliarder kroner. Deretter følger Oppland, Hedmark og Telemark, med mellom 1,9 og 1,5 milliarder kroner. Lavest ligger forbruket for fritidsboliger i Finnmark og Sogn og Fjordane med under 430 millioner kroner.

Tabell H: Antall gjestedøgn, samlede årlige bruksbetingede kostnader, kostnader tilknyttet eie og hold samt kostnader til oppussing, oppgradering, utvidelser etc., etter fritidsboligfylke, per år.

Fritidsboligfylke	Antall overnattinger (1000)	Forbruk pr. år ved overnattingsbesøk (mill. kr)	Forbruk pr. år ved dagsbesøk (mill. kr)	Kostnad pr. år tilknyttet eie og hold (mill. kr)	Kostnad pr. år, oppussing/ oppgradering etc. (mill. kr)	Total kostnad pr. år (mill. kr)
Østfold	1 874	239	49	353	788	1 428
Akershus	1 106	253	68	269	156	746
Oslo*	185	35	8	46	-	-
Hedmark	2 596	516	66	372	658	1 610
Oppland	2 976	589	56	747	548	1 939
Buskerud	3 227	587	69	760	1 436	2 851
Vestfold	1 296	180	37	307	544	1 067
Telemark	2 134	430	36	502	518	1 485
Aust Agder	1 704	441	27	333	400	1 202
Vest Agder	1 761	330	22	251	421	1 023
Rogaland	1 406	285	55	301	415	1 056
Hordaland	2 018	291	72	487	510	1 360
Sogn og Fjordane	689	95	22	163	147	427
Møre og Romsdal	987	181	35	191	324	730
Sør-Trøndelag	2 190	333	59	370	371	1 133
Nord-Trøndelag	903	152	32	175	200	558
Nordland	1 462	295	76	422	506	1 299
Troms	632	118	29	145	204	497
Finnmark	799	158	35	129	101	424
Totalt	29 943	5 506	840	6 386	8 568	21 299

* Tall for Oslo for oppgradering er ikke oppgitt pga lavt antall respondenter, men er tatt med i totaltall for hele landet.

I tillegg til det direkte forbruket av varer og tjenester kommer ringvirkningseffekter som følge av underleveranser og anvendelse av skapte lønns- og eierinntekter i de enkelte fylker. For hytteeieren vil det dessuten påløpe kostnader i form av renteutgifter (eventuelt leieutgifter), forsikringer, formueskatt og andre kostnader. De sistnevnte typene av utgifter kan vanskelig fordeles på fylkene etter fritidsboligens beliggenhet, og er ikke regnet med her som kjøp av varer og tjenester i forbindelse med eie og bruk av fritidsbolig.

Beregningen av forbruk/kostnader i hvert fylke er gjort ut fra den relativt strenge forutsetning at alt kjøp av varer og tjenester gjøres i det fylket fritidsboligen befinner seg i. Dette innebærer at det vil kunne være noe avvik mellom faktisk og beregnet omsetning for enkelte fylker. Spesielt vil dette kunne gjelde i østlandsområdet, ved at for eksempel fritidsboligeiere bosatt i Oslo og Akershus gjør en del innkjøp i eget fylke eller fylker de passerer underveis til fritidsboligen. Når det gjelder de øvrige fylkene, vil det sannsynligvis være slik at disse skjevhetene delvis utjevnes.